

VÄSTERHEJDE

K R Ö N I K A N M A J 2 0 2 0

I detta nummer kommer du bland annat att kunna läsa om den cyklande familjen. Den avslutande delen av Kneippbyns historia. Om käpphästar. Hembygdsföreningens säsongsprogram. Om vårt nya Kul turhäfte. Rabatterbudanden från våra annonsörer och mycket annat smått&stort.

VÄSTERHEJDE KRÖNIKAN

Utges av Västerhejde
Hembygdsförening
sedan 1983

Foto Dennis Petterson

VÄSTERHEJDE

K R Ö N I K A N

DET ÄR VI SOM GÖR KRÖNIKAN

Kom gärna med tips, text och bilder till oss.

ORDFÖRANDE OCH SKRIBENT

Gunnel Fransson

0786 04 37 43

gunnel.w.fransson@gmail.com

ANSVARIG UTGIVARE, REDAKTÖR, SKRIBENT, FOTOGRAF OCH ANNONSCHEF

Gert Olsson

0766 34 77 10

gert.gov@telia.com

SKRIBENT

Maria Magnusson

0709-18 98 90

maria.magnusson@svt.se

AD, LAYOUTANSVARIG, OCH FOTOGRAF

Torsten Kvarnsmyr

0703 72 08 48

torsten@kvarnsmyr.se

ANNONSERA I VÄSTERHEJDEKRÖNIKAN

Du som annonsör bidrar faktiskt till att denna sockentidning ges utl.

Utan era annonser kan vi inte trycka och dela ut denna krönika gratis till alla som bor i Västerhejde (och inte bara de som är med i Hembygdsföreningen.)

Helsida Insida 1500 kr

Hel Baksida 1600 kr

Halvsida 750 kr

Mindre annonser 200 kr

NÄSTA NUMMER UTKOMMER 1 DECEMBER.

19 oktober är du välkommen med ditt annonsmanus eller annonsoriginal till torsten@kvarnsmyr.se

som också kan också hjälpa till med utformning av annonsen om det behövs.

Det är ännu således gott om tid, men ju tidigare du bokar upp din annons desto säkrare kan du vara att din annons kommer med i Krönikan.

Tack för att du bidrar och välkommen med din annons!

VILL DU LÄSA KRÖNIKAN DIGITALT

Du kan alltid läsa senaste numret digitalt på föreningens hemsida <https://www.hembygd.se/vasterhejde>.

Du kan också beställa gamla nummer av tidningen.

(Familjen Wikholm ser du på förstasidan. Mer om dom kan du läsa i Dennis Petterssons reportage på sidan 6).

Södra Visbys apotek finns vid ICA Wisborg

Behöver du hjälp med ditt apoteksärende?

Det går bra att skicka ombud med din legitimation eller fullmakt.
Ring gärna innan besöket så förbereder vi din beställning.
Vi har även "hämta vid dörren-service" och hemleverans.
Kontakta oss för mer information.

apoteks
gruppen

Apoteksgruppen Visby, Visborg Stenkumlavägen 36

Tel: 0498 69 90 00 www.apoteksgruppen.se

Öppet: Måndag-fredag 09-19. Lördag 10-16. Söndag 11-16.

Smått & Stort

"Hembygden kommer att bli en allt viktigare plats för oss"

Text Ordförande Gunnel Fransson 70+

I förra numret av Västerhejdekrönikan skrev jag: "Jag tror att "Hembygden" kommer att bli en allt viktigare plats för oss".

Inte visste jag då att mina ord skulle besannas så snabbt. Ordet corona kom och förändrade vår vardag.

Aldrig har jag sett så många vandra på Södra Hällarna. Tack alla ni som stod upp för att bevara området! Unga och gamla, ensamma eller i par, på lagom avstånd från varandra, vandrande i marssolen. Hoppfulla leenden, ett hej, eller ett samtal i mellanrummet.

En cykeltur på Tofta skjutfält. Tack Försvarsmakten för att grindarna öppnas ibland. -Aldrig är det så tyst som på fältet när det inte är skjutövning. Naturen håller andan. Väntar kanske på nästa smäll, vad vet jag. Men blåsippona blommar och björkslyet lyser lila över det öppna. Vi kan inte bli försvarade för allt – vi kan bara förhålla oss olika. Naturen bryr sig inte. Det är trösten. Varje år är en upprepad upplevelse. Så tryggt och ändå lika överraskande! Jag hörde tranorna! Jag såg citronfjärilen!

Motvind hem. Inte en människa har jag mött. Nu är tiden när man provas i att må bra med sig själv. Jag stretar på och tänker att det här är ett billigt gym. Cyklar förbi en osynlig gräns, den mellan Tofta och Västerhejde. Funderar kring nu och då.

Jag funderar också på vad som är viktigt för Hembygdsföreningen i dessa Covid-19 - tider? Kanske att visa på de möjligheter som finns inom hänsynens ram. Vi fortsätter att ge ut Västerhejdekrönikan och vi hittar andra former för att hävda Kuse änge. Yngre krafter behöver hjälpa till helt plötsligt – om ängens skall vara kvar som den avkopplande lunga den är nu. I min fantasi kan arbetet med fagning och slätter bli ett träningspass! Aktiviteten sker utomhus och det går att hålla avstånd. Vi förbereder oss för det – naturen väntar inte och vi behöver den på många olika sätt.

VI ÄR BEROENDE AV VARANDRA.

Välkomna till Kuse änge 18 juli, med eller utan räfsa!!

VÄSTERHEJDE HEMBYGDSFÖRENING

Är en religiöst och politiskt oberoende förening som tillsammans med övriga i socknen arbetar för att ta tillvara på dess möjligheter. Föreningen bildades 25 november 1982. Medlemskap är öppet för alla.

BLI MEDLEM

Vi hoppas att många fler vill bli medlem i vår förening.

ÅRSVAGIFTEN ÄR:

FAMILJ 100 KR. ENSKILD 75 KR

Medlemsavgiften betalas enklast med bifogat inbetalningskort till bankgiro 540-2631. Skriv namn eller familj
Tack för att du gynnar vår förening!

STYRELSE 2019:

ORDFÖRANDE:

Gunnel Fransson
gunnel.w.fransson@gmail.com
0768-04 37 43

SEKRETERARE:

Ann-Bodil Berggren

KASSÖR:

Gregor Tetens

ÖVRIGA:

Leif Medhammar
Ann Calissendorff Smith
Nils Malmqvist
Hélène Viotti

ERSÄTTARE:

Tommie Björebö
Birgitta Wiman

VILL DU HA EPOSTINFO OM VAD SOM HÄNDER I VÄSTERHEJDE

Anmäl dig till Hembygdsföreningens maillista. Då får du förstahandsinformation i form av inbjudningar till de olika aktiviteterna t ex. Skicka ett mail till gert.gov@telia.com så ser vi till att du får epostinfo framöver.

KOLLA AKTUELLA EVENEMANG PÅ VÅR HEMSIDA:

www.hembygd.se/vasterhejde
Dessutom anslår vi aktuell information i vårt skyltskåp vid Vibblehallen.

GERT OLSSON FICK HEDERSNÅL MED LAGERKRANS OCH DIPLOM PÅ GOTLANDS HEMBYGDSFÖRBUNDS ÅRSMÖTE I FEBRUARI I ÅR.

Gert har under många år varit engagerad i Västerhejde Hembygdsförening. Han är inte med i styrelsen, vilket han då och då påpekar, men så genuint intresserad att han är med på varje styrelsemöte. Han är det bollplank som en ordförande behöver för att orka. Det är många av Hembygdsföreningens projekt som Gert är inblandad i.

Han har hand om föreningens fotoarkiv och är ansvarig utgivare av Västerhejdekrönikan.

Samordnar också den grupp medlemmar som ser till så att alla Västerhejdebor får tidskriften i sin brevlåda.

Gert var tillsammans med den tidigare ordföranden, Björn Fransson, drivande och aktiv i att sockenboken, "Västerhejde en sockenbeskrivning" kom ut i nytryck. Han ledde sedan en uppskattad studiecirkel för intresserade sockenbor med boken som studiematerial.

Nuvarande ordföranden och Gert har det senaste året ägnat mycket tid till att uppdatera och permanenta skyltar och "resehandbok" kring "Kul Tur, 50 besöksplatser i Västerhejde." Målet var att projektet skulle bli klart under det år som Västerhejde var Årets socken och det lyckades!

I många olika sammanhang är Gert en god samarbetspartner, iderik, nyfiken och lyhörd. Ofta med kameran beredd när det händer något.

Han tvekar aldrig att ta på sig uppdrag som bland annat gör att föreningen varje år kan bjuda in till fågelblomster- och gränsvandringar.

Den skånefödde pågen är väl värd all uppskattning för sitt engagemang i Västerhejde Hembygdsförening!

VÄSTERHEJDE HEMBYGDSFÖRENINGENS EVENEMANG 2020

PÅ GRUND AV RESTRIKTIONER OCH HÄNSYN KRING CONVID 19 HAR PROGRAMMET REDUCERATS

TILLVERKNING AV KÄPPHÄSTAR med Västerhejde skolas fritidshem har genomförts.

ÅRSMÖTET ÄR UPPSKJUTET – inget nytt datum är bestämt.

FAGNING I KUSE ÄNGE.
Lördag 25 april kl 10.00

VÄSTERHEJDEKRÖNIKAN DELAS UT.
I maj

SLÄTTER I KUSE ÄNGE.
Lördag 18 juli kl. 10.00.

FÖLJANDE ÄR PLANERAT, MEN KAN KOMMA ATT ÄNDAS:

SLÄTTERGUDSTJÄNST I KUSE ÄNGE.
Söndag 19 juli kl.10.30.

SPONTANSPEL I KUSE ÄNGE.
Söndag 2 augusti kl 13.00.

FORNELDARNAS NATT VID YGNE.
Lördag 29 augusti kl.20.00.

GRÄNSCYKLING

Söndag 4 oktober kl.10.00.
Med Sylve Klint. Samling vid Suderbys Herrgård. Medtag kaffekorg.

RÖJNING I KUSE ÄNGE.
September.

NÄSTA VÄSTERHEJDEKRÖNIKA delas ut i december.

BLOMSTERVANDRING, GÖKOTTA, NATIONALDAGSFIRANDE, MUSIK I SOMMARTID OCH FÅGELVANDRING HAR STÄLLTS IN DET HÄR ÅRET. Vi ser fram emot att aktiviteterna återkommer år 2021.

KOLLA ALLTID VÅR HEMSIDA
www.hembygd.se/vasterhejde och skyltskåpet vid Vibblehallen.

VÄLKOMNA

Närheten

Text och foto Dennis Pettersson

Familjen Vikholm fastnade för närheten till stan och det putsade huset i Lunds i Västerhejde. Deras två barn Noa och Rakel har nyss fått ytterligare två ”syskon” – 16-åriga fosterbarnet Nafiza och hennes en månad gamla son.

I BÖRJAN ÅKTE VI OFTA NER TILL HAVET VID YGNE FÖR ATT BARA VARA.

- Vi har haft elcykel och kört barnen i lådan på cykeln. Men nu börjar de bli större och vill hellre cykla själva, säger Stina.

ANDREAS CYKLAR GÄRNA HELA ÅRET.

- Vägarna vinterröjs ju bra, så man behöver inte vara polarexpeditor för att ta sig fram.

EN OMSTÄLLNING I FAMILJENS VARDAGLIGA LIV ÄR ATT NOA OCH RAKEL I MARS I ÅR FICK TVÅ EXTRA SYSKON I Huset.

16-åriga flickan Nafiza kom som ensamkommande från Somalia och behövde snabbt ett nytt hem på Gotland eftersom hon var gravid.

Familjen Vikholm hade passande nog varit på jakt efter ett fosterbarn att ta hand om, och på kort tid de matchades ihop väldigt bra med Nafiza, som Stina beskriver det.

- Vi trivs alla väldigt bra ihop.

FÖR BARA NÅGRA VECKOR SEDAN FÖDDE NAFIZA EN LITEN SON PÅ VISBY LASARETT SOM SKA HETA MUNTASIR.

- Somalia är ”difficult”, Gotland är mycket bättre, här finns lasarett, säger hon på knagglig svenska.

- Nafiza har tidigare fött två barn, men då har det gjorts i hemmet i Somalia, så Muntasir är första lasarettbebis. Nu kunde Nafiza till exempel få lustgas vid förlossningen, säger Stina.

NAFIZA SER NU OCKSÅ FRAM EMOT ATT FÅ BÖRJA SKOLAN,

som barnen Rakel och Noa. Hon har inte hunnit lära sig konsten att cykla än, varför hon inte kunde vara med på omslagsbilden med resten av familjen.

Stina, som tidigare pendlat och varit barnmorska på fastlandet, har nu gått ner i tid och jobbar enbart på Gotland. - Men just nu ägnar jag mig mest åt att vara mamma, säger hon.

Det var huset som talade till oss. Det är så fint här i Västerhejde och det ligger nära stan, säger Stina Vikholm när vi sitter hemma på familjens uteplats i solen.

DET VAR 2014 SOM STINA OCH ANDREAS FICK JOBB PÅ VISBY LASARETT.

Han som gynekolog och förlossningsläkare och Stina som barnmorska.

- Vi hade jobbat både i Dalarna, Skåne och en tid i Uganda innan det, säger Stina.

- Vi har alltid tyckt om Gotland och jag bodde här under min AT-tjänst 2007. I samband med att ett par vänner också skaffade sig hus här satte det igång något hos oss i samband med att vi fick barn, fyller Andreas i.

PÅSKEN 2014 GICK DE PÅ VISNING av det putsade strama huset på Graune parkväg och kunde så småningom slå till. Sedan något år bor också Andreas föräldrar i Västerhejde, efter att ha flyttat hit från Falun.

PARET HAR SONEN NOA, 9, OCH DOTTERN RAKEL, 6,

som går i skolan i Visby. Familjen cyklar hellre än kör bil och områden de gärna rör sig i är Fridhem och Ygne (som syns på omslaget till detta blad).

- Kuststräckorna är väldigt fina här.

Hela familjen samlad: Pappa Andreas med barnen Rakel och Noa, Nafiza med sonen, och mamma Stina.

TOFTA
möbel ab

Mer än du tror.

” Vi har utemöbler för alla tillfällen, i flera olika material och stilar så att du kan skapa en lugn oas efter just dina önskemål. Våra utemöbler står ute i det fria - där de hör hemma. Välkommen till Tofta Möbel - Vi har mer än du tror.

RABATT KUPONG, KLIPP UT OCH TA MED!

15% RABATT PÅ VALFRITT PARASOLL

Max 1 köp per hushåll. Gäller t o m 30 juni 2020

Mer än du tror.

VI LEVERERAR ÖVER HELA GOTLAND!

TOFTA
möbel ab

Toftavägen 260, 622 65 Gotlands Tofta • Tel 0498 - 26 50 05 • www.toftamobel.se
Öppettider: Mån-Tis 10-18, Ons 10-20, Tors-Fre 10-18, Lör 10-14

Lilla Bjers

Smaker och dofter direkt ur jorden

garden@lillabjers.se Krog 0498-65 24 40 Butik 070-360 73 57

KRAV

Din lokala reklamstudio

FAR&SON

Grafisk formgivning
Affisch. Folder. Annonser. Logotyp.
Utställning. Mässmonter.
Tidning t ex Västerhejdekrönikan

Foto&film
Drönarfoto. Porträtt. Produkt.
Reportage. Inredning. Exteriör.
Bröllop. Natur. Fotoskola.

Storformatprint
Till företag, fotoutställning eller hem.
Allt från vykort till 3 meters tavlor
och mässmaterial.

Västerhejde Bjerstorpsvägen 14. 0703 72 08 48. torsten@kvarnsmyr.se

**Handla där du bor
bättre än du tror**

ICA nära Vibblehallen

Öppet alla dagar
9 - 20

**Sommaröppet
8 - 21**

**Henrik
& Susanna
med personal
hälsar er
Välkomna**

ICA nära Vibble

SVENSKA SPEL f i # icanaravibble

Klucku tei eller otendag?

Varje dag fyller vi den lilla butiken på Södertorg med godsaker. Vad sägs om nygräddade frukostbullar och kaffebröd till morgonfikat? I disken hittar du allt från färdiga smörgåsar till kondisbitar av högsta kvalitet. Och du, missa inte våra goda bakelser och tårter. Du kan även sitta ner i vår servering och prova vårt ekologiska och rättvisemärkta kaffe. Varmt välkommen in till oss – vare sig det är klucku tei eller otendag.

Konditorgesäll Joakim Ahrling

Butiken i bageriet
i Hunnelund

Vi har öppet tisdag – fredag 6–12,
lördagar 7³⁰–10.

Välkomna, Sarah & Jocke!

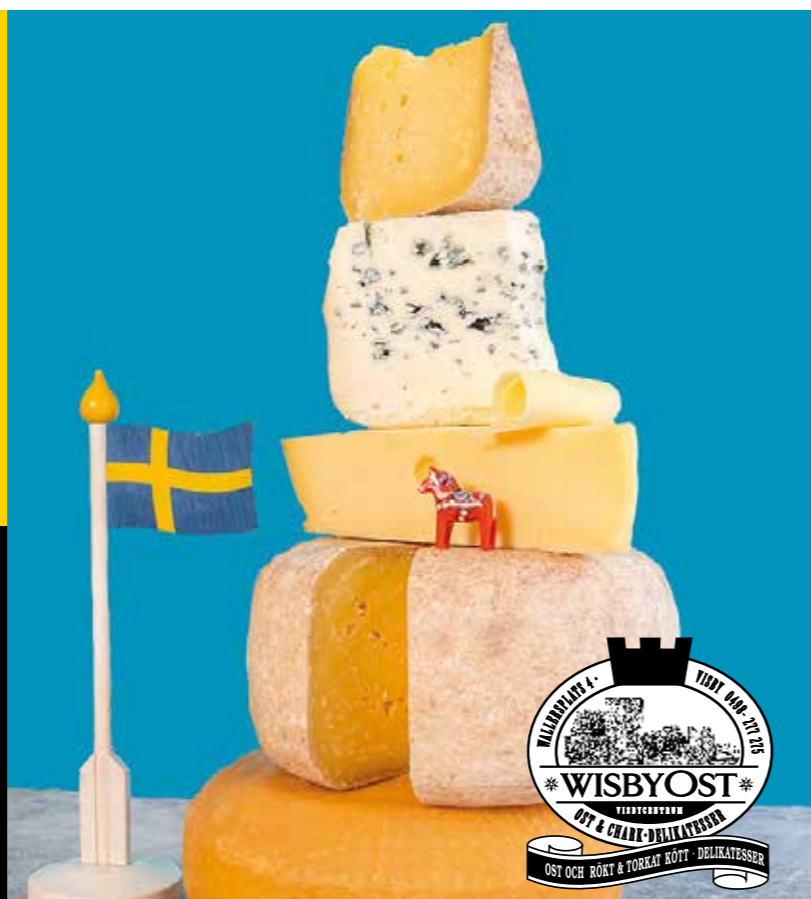
Bröd Boden

SÖDERTORG OCH HUNNELUND

Öppettider Södertorg Vardagar 06³⁰–17⁰⁰
lördagar 07³⁰–15⁰⁰. Telefon 21 07 33.

SÄG INTE CHEESE. SÄG OST!

Nu har vi laddat butiken
med svenskproducerade
ostar från småskaliga
gårdsmejerier.
Kom in och hitta
din favorit!

Wallers Plats, Visby www.wisbyost.se

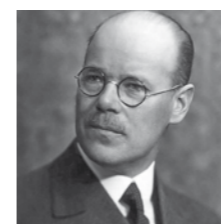
Olympisk medalj till Västerhejde

Text Gert Olsson

Det är olympiaår i år 2020. Det var det även för 100 år sedan, då i Antwerpen, Belgien. Det året introducerades den olympiska elden och det var också första gången den olympiska fanan hissades vid öppningsceremonin.

De föregående spelen 1912 i Stockholm var de femte i ordningen, men tävlingarna i Antwerpen räknas officiellt som de sjunde trots att spelen 1916 ställdes in på grund av det pågående första världskriget. De olympiska spelen i Belgien blev framgångsrika för svenska deltagare. I medaljligan kom man på andra plats efter USA och erövrade totalt 64 medaljer: 19 guld, 20 silver och 25 brons.

EN AV DEM BIDROG TILL DE FINA
SVENSKA RESULTATEN VAR
VÄSTERHEJDEBON RAGNAR STARE.

Låt vara att han vid tiden för sitt olympiska deltagande bodde i Stockholm, men han var född i Västerhejde 24 november 1884. Han var medlem i Kungsholms skyttegille och mycket aktiv funktionär i föreningen under många år.

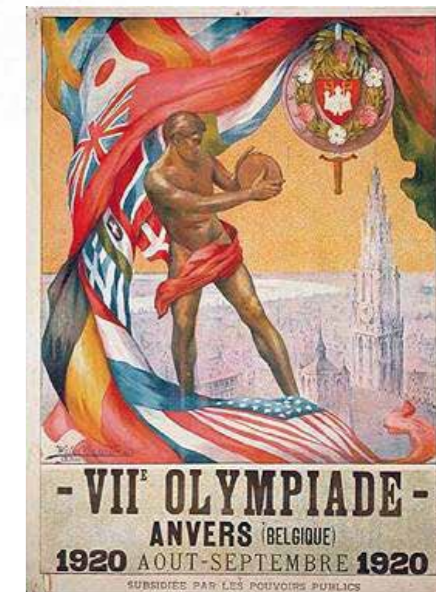
Han var därtill skicklig skytt och deltog i Antwerpen i det femmannalag

som kammade hem silvermedaljerna i grenen "Miniatyrgevär stående 50 m". Dock var Stare den som för dagen hade det lägsta svenska resultatet. Laget från USA vann guldmedaljerna, på bronsplats hamnade Norge.

Enligt tidens definition var ett miniatyrgevär "Hvilket bakladdningsgevär som helst med en kaliber icke öfverstigande 6 mm, hvartill begagnas för täfling afsedd miniatyrammunition. Sikte och korn huru som helst, dock icke teleskopiska eller förstorande. Kulans vikt får icke öfverstiga 10 gram och utgångshastigheten får icke vara högre än 450 meter. Skjutställning valfri och utan kongsjordt stöd."

De flesta av tävlingarna 1920 hölls vid militäranläggningen Camp de Beverloo, 75 kilometer från Antwerpen i Belgiens nordöstra hörn. De belgiska ingenjörstrupperna höll fortfarande på att detonera tyska granater cirka fyra kilometer från banorna under de pågående tävlingarna.

Ragnar Stare gick ur tiden 30 juni, 1964 i Stockholm.

Legobyggarna

Text Gert Olsson. Foto Torsten Kvarnsmyr

*Det finns Lego-byggare och så finns det LEGO-BYGGARE.
Till den senare kategorin hör definitivt Petter Åkeson och Mattias Wahlgren.*

Petter är yrkesverksam som arkeolog och är entusiastisk musiker på fritiden och Mattias Wahlgren arbetar som kommunikatör, men båda också framstående konstruktörer av Legomodeller. De flesta som sett deras imponerande återgivning av Västerhejde kyrka med tillhörande kyrkogård håller säkert med om detta.

Båda har genom åren ägnat åtskilliga timmar åt kluriga lösningar på knepiga konstruktionsutmaningar och i högsta grad imponerande byggmodeller som de sedan åkt runt och visat upp på utställningar och demonstrationer. Modellen av Visby domkyrka har kunnat ses i såväl Köpenhamn som på Gotlands museum. Dessutom inför en mycket internationell skara förståsigpåare på södra Jylland vid Skaerbæk Fan Weekend, vilket är en årlig mässa för vuxna Lego-entusiaster. 2019 samlades mer än 1000 deltagare från ett 40-tal länder för att skärskåda varandras projekt.

Petter berättar gärna om den modell av gamla järnvägsstationen i Visby som i högsta grad är sevärd. Näja, kanske inte just vid vårt besök eftersom bygget hanterats lite ovarsamt så taket rasat in. Det hindrar dock inte att man kan ta till sig de många finurliga lösningar och kreativa knep man tagit till för att få modellen att framstå som en skalenlig miniatyr av den verkliga byggnaden. In i minsta detalj. Nästan, i alla fall. Det gäller just att hitta en lämplig skala när man förminskar.

– VI HAR KOMMIT FRAM TILL ATT TRE PLUPPAR MOTSVARAR UNGEFÄR EN METER I VERKLIGHETEN, FÖRKLARAR PETTER.

Alla som bygger Lego vet vad pluppar betyder. Även i sin tidiga barndom byggde Petter med Lego. Ingenting pekade då mot den nördiga relation som han numera har till de kära byggbitarna. Byggandet klingade av när tonårstiden närmade sig och gjorde uppehåll under flera år.

När han som nybliven arkeolog vid ett tillfälle med en teckning skulle beskriva en utställningsidé blev det inte så tydligt som det var tänkt. Då slog det honom plötsligt att han skulle kunna visa sin tanke med en modell i Lego i stället. Det tredimensionella skapandet visade sig vara mycket enklare än med det platta pappret och en penna. Där och då väcktes intresset för Legobyggandet igen och på den vägen är det.

SWEBRICK ÄR EN SAMMANSLUTNING AV UNGEFÄR 400 VUXNA SVENSKA LEGOFANTASTER.

Petter och Mattias är stöttelelare i den gotländska delen som räknar ett tjugotal medlemmar. Åldersgränsen är 18 år för att vinna inträde i föreningen. Man träffas någon gång per månad vid Petters långbord på garagevinden för att tillsammans utveckla nya projekt, grunna på de pågående eller värka fram kreativa lösningar på tekniska utmaningar. Dessutom fikar man och pratar strunt förstås. Umgänget är det viktiga.

I lokalen syns resultatet av byggen som är mer eller mindre fullbordade. Blicken dras förstas till det stora vikingaskeppet som plöjer vågorna på ett upprört hav så att skummet yr om fartygsbogen. Det finns mängder av Star Wars-modeller att beundra, åtskilliga fantastiska hus och en nyss påbörjad utmaning att skapa en hav-strand-klippa-skapelse som för tankarna till Höglint. Till detta har köpts in 109 000 (!) Legobitar som är sorterade i askar och ligger i sin kartong och väntar på nästa klubbträff. Det ska bli väldigt spännande

att få se det färdiga resultatet. Kanske hinner det bli klart till skolans höstlov. Då brukar man ofta medverka vid Fenomenalens lovaktiviteter och ställa ut en del modeller. Det är viktigt att påpeka att alla delar man bygger av är standardbitar som tillverkats i någon av Legos fabriker. Det är inte tillåtet att modifiera någon byggbit, varken att forma om eller måla.

LEGO ÄR SOM DE FLESTA KÄNNER TILL EN DANSK PRODUKT.

Själva namnet är en sammandragning av orden "leg godt" som betyder lek bra. Klossarna introducerades 1949 i en enklare form utan de små men viktiga rören på undersidan. De kom först 1958 och betydde mycket för att kunna bygga stabila modeller. Det kan intygas av undervecknad som var med på den tiden.

Under vårt besök hos Petter och Mattias blir det uppenbart att dom verkligen brinner för Legobyggande.

Efter två synnerligen intressanta timmar sliter vi oss dock från alla intryck och tar oss via den branta trappan ut till verkligheten igen. En bit bort i denna verklighet befinner sig Pippihuset på Kneippbyn. Det skulle kunna bli ett framtida önskeprojekt, men som Petter säger: – Det är omöjligt så länge det inte finns en Pippi Långstrump i Lego!

Tack Petter och Mattias för ett spännande besök!

Välkommen till en Kul tur i Västerhejdes natur

Text Gert Olsson. Foto Torsten Kvarnsmyr

År 2010 utkom första versionen av "Kul tur i Västerhejdes natur". Det bestod av ett häfte och inplastade skyltar på de platser författaren tyckte var värda att besöka. Skribent var dåvarande ordföranden i Västerhejde Hembygdsförening, Björn Fransson. Så här skrev han om sitt projekt:

Tanken med det här häftet är att peka ut ett antal platser i Västerhejde socken som kan vara värda att besöka. Alla är inte möjliga att komma nära, eftersom de är privatägda. Platserna är numrerade, men det är mest för att kunna hitta dem med hjälp av den medföljande kartan.

Ni är fria att använda häftet på det sätt som ni önskar utom att kopiera det. Kanske vill ni bara studera målen hemma i lugn och ro? Kanske vill ni ta en cykel-, bil- eller promenadtur till något eller några av dem?

ÅR 2017 BESLÖT VÄSTERHEJDE HEMBYGDSFÖRENING ATT UPPDATERA SKYLRTARNA OCH PERMANENTA DEM.

De inplastade skyltarna bleknade och förstördes av väder och vind. Nu, efter två års arbete, tryckta på plåt och delvis reviderade för att innehållsmässigt följa med i tiden. På varje skylt finns en QR-kod som leder till Västerhejde Hembygdsförenings hemsida. Tanken är att vi skall kunna komplettera med mer information där.

NU HAR VI TAGIT FRAM ETT NYTT KUL TURHÄFTE.

En "resehandbok" om man så vill. Häftet följer de 50 skyltarna i nummerordning. De är alla markerade på den medföljande kartan. Nederst på varje sida finns en beskrivning av hur man tar sig till den aktuella platsen. Alla vägvisningar utgår från Vibble gård.

Vi hoppas att alla som finner nöje i att upptäcka små och stora sevärdheter i omgivningen ska finna att häftet kan vara en hjälp till att hitta det egna lilla smultronstället i Västerhejde. Glöm bara inte fikakorgen på utflykten!

BESTÄLL HÄFTEHOS OSS FÖR 50 KR

Gunnel Fransson, tel 0786-04 37 43 eller mail till: gunnel.w.fransson@gmail.com
Gert Olsson, tel 0766-34 77 10 eller mail: gert.gov@telia.com.

Häftet säljs också i Brödboden Södertorg och i Bageriet Hunnelund samt vid Suderby's Herrgård

Kneippbyn som kurort

I två tidigare artiklar har Ulf Kallenberg berättat om sin farfar doktor Karl Kallenberg och om Kneippbyns historia.

Badliv på 1920-talet

Här kommer den tredje och avslutande delen som behandlar behandlingsmetoder och verksamheten fram till doktor Kallenbergs död 1946. Kortfattat berörs också händelserna därefter fram till det Kneippbyn vi känner i dag.

KNEIPPANDETS BEHANDLINGSMETODER

Ursprungligen följde behandlingarna mest den traditionella vattenbehandlingen enligt den tyska Kneipp-modellen med havsbad och alla andra slags bad, begjutningar, barfotavandring i strandkanten eller i det kalla, våta gräset på klinten i kombination med gymnastik och speciell diet.

DET INGICK OCKSÅ I BEHANDLINGEN ATT PATIENTERNA SKULLE SYSSELSÄTTAS MED LÄTTARE ARBETE

som att räfsa gräs och pinnar, bana stigar och såga ner mindre grenar. Den ursprungliga naturen som på sina ställen var ogenomtränglig snårskog och vildmark fick snart ett nät av stigar och gångar och skogen hyfsades.

KNEIPPBYNS STRANDBAD ANSÅGS VARA DEN ENDA BADORT I NORDEN SOM FÖRVERKLIGAT IDÉN ATT BO FULLT ÖSTÖRD AV RUMSGRANNAR OCH HOTELBULLER.

Avslappnat umgänge med naturen, Dr Kallenberg liggande gräset. 1910-talet.

En målsättning var också att ge patienterna en psykiskt härdande och "stål-sättande behandling" genom att bo ensamma i småstugor i skogen. Man skulle nog kunna säga att doktor Kallenbergs behandlingsprinciper var en vidareutveckling och modern tillämpning av Kneipps idéer.

Det som var kvar av den ursprungliga vattenbehandlingen tillämpades troligen för att hjälpa till att få patienterna i ett lugnare psykiskt tillstånd som möjliggjorde fortsatt behandling med olika psykiatriska metoder. I dagens läge används säkert ofta lugnande mediciner

i samma syfte.

Man ska ha i minnet att moderna läkemedel för behandling av olika psykiatriska tillstånd först upptäcktes på 1950-talet.

EFTER HAND ÄNDRADES BEHANDLINGSMETODERNA ATT MER LIKNA MODERN PSYKOANALYTISK- OCH PSYKOSUGGESTIV BEHANDLING INKLUDERANDE SAMTALSTERAPI OCH HYPNOS.

I dessa ingick att patienterna skulle bo ensamma i små stugor på området, så kallade "lufthyddor," där de om kvällarna, i sömnen, skulle vara mottagliga för den hypnotiska behandlingen.

Stugor på området. I bakgrunden t h "Teaterladan".

FRÅN VATTENBEHANDLING TILL HYPNOS OCH PSYKOTERAPI.

Professor Salomon Henschen lär ha yttrat om Kneippbyn att "det är en vetenskaplig station mer än en badort". Redan 1916 finns det publicerat i

Villa Trolltippen" (dr Kallenbergs bostad) och Storstugan" (Restaurangen). Detta var den första bebyggelsen på området.

särtryck från Svenska Läkaresällskapets Förhandlingar hur doktor Kallenberg använde hypnos både för psykoanalys och som hypnotisk suggestionsbehandling.

Han visade med dessa metoder bland annat att vanliga sinnesrörelser i livet, som ligger magasinerade i minnet, kan söka sig fram både i dagsmedvetandet och under sömn och därigenom framkalla ångesttillstånd.

Detta var vid denna tid nya hypoteser som skilde sig från den av Freud framställda läran, att sexualiteten skulle vara den uteslutande orsaken till ångesten.

SINNESSTÄMNINGENS INVERKAN PÅ DEN ORGANISKA FUNKTIONEN

uttryckte han på följande sätt: "Sinnesstämmningar och sinnesrörelser äro, enligt min sedan länge uttalade och 1931 publicerade mening, människans olika endokrina reaktionssätt, och den riktiga suggestionsbehandlingen sätter i verksamhet de känslomotorer, som behövas för att livsverksamhetens orkestermusik skall bli normalt fullödig och harmonisk".

INTE MINST BEHANDLINGEN AV ALKOHOLISTER,

med emotionell hypnos och hypnotisk övertygelsebehandling, visade mycket goda resultat som gjorde att patienter från både när och fjärran sökte sig till Kneippbyn för att få behandling och bli kvitt sitt alkoholbegär.

KNEIPPBYN PÅ 1930- OCH 40-TALEN

Patientverksamheten fortsatte om somrarna under 30-talet och doktor Kallenbergs 75 årsdag 1933 uppmärksammades i bland annat Gotlands Allehanda. Mot slutet av decenniet började han fundera på att avveckla verksamheten och sälja Kneippbyn. Kontakter togs

med olika intressenter, bland annat med Ångfartygsaktiebolaget Gotland. I brev framhåller dåvarande verkställande direktören att bolaget var rädd för kritik att "slå allt under oss och vilja utrota all konkurrens samt att klå allmänheten. Vårt syfte är ju det motsatta...". Därmed fortsatte Kneippbyn att vara i privat ägo ännu några år.

UNDER KRIGSÅREN VÅGADE SIG INGA FASTLANDSBOR ÖVER ÖSTERSJÖN TILL GOTLAND PÅ GRUND AV MINFARAN,

men strandbaden, solbadsparkerna och danssoiréerna i societetsalongen på Kneippbyn var fortfarande populära. Patienterna blev allt färre och doktor

KNEIPPBYN FRÅN 1946 OCH FRAMÅT

Under slutet av 1940-talet och på 50-talet var det ganska liten verksamhet på Kneippbyn. Anläggningen hade övergått i ny ägo och de bostäder som hyrdes ut var de klassiska villorna: Läkarsvillan, Trolltippen (där doktor Kallenberg bott), med flera. Vissa kvällar under turistssäsongen anordnades det danskvällar och under en period var det populärt att campa på området och under 1960-talet utvecklades dagens turistanläggning.

EFTER EN TID KÖPTES OMRÅDET VID KNEIPPBYN AV NYBERGS ENTREPRENAD OCH SENARE AV LARS GUNNAR WERKELIN

och därefter har Kneippbyn drivits av familjen Werkelin, som utvecklade området till en modern turistanläggning som öppnades 1976.

Under många år bodde konstnären och författaren Bo Forsberg (1934-2005) på Kneippbyn.

Kartskiss i Ulf Kallenbergs ägo över området.

KNEIPPBYN ÄR I DAG KÄND BLAND ANNAN FÖR PIPPI LÅNGSTRUMPS HUS "VILLA VILLEKULLA".

Huset som byggdes 1902 stod i en trädgård vid Gotlands regemente (P 18) och var P 18:s gamla förvaltarbostad. Under 1960-talet flyttades villan till Kneippbyns sommarland, tre kilometer bort. Man placerade den på en stor släde och släpade ut den via Toftavägen, till Kneippbyn, där den står i dag.

I DAG HAR TURISTANLÄGGNINGEN KNEIPPBYN ÖVER 85 000 BESÖKARE PER ÅR.

DOKTOR KALLENBERG AVLED 88 ÅR GAMMAL,

den 12 juni 1946 på Kneippbyn och jordfästes i S:ta Maria domkyrka i Visby. I hans bevarade patientjournal framgår att han hade sin sista patient lördagen den 1 juni, alltså bara några dagar före sin död.

Välkommen till Suderbys Herrgård

strax söder om Visby

Dagens lunch i vår luftiga matsal eller härliga trädgård. Även take away. Hotell. Konferens. Evenemang. Events. Fester. Bröllop. Minnesstund. 9-håls pay-and-play golf.

För Västerhejdebor:
Logi specialpris vår/försommar 2020 för er, era släktingar och vänner. Tvåbäddsrum 590:-/natt, hänvisa till Västerhejdekrönikan.

Boka: 0498 29 60 30

Suderbys Herrgård

Västerhejde Toftavägen 201, 621 99 VISBY. info@suderbysherrgard.com

Västerhejde bygdegård

Massor av möjligheter

Lokalen rymmer 150 personer. Det finns ett fullt utrustat kök med porslin, projektor och teaterscen, nyrenoverade toaletter och dusch.

Hyr en utmärkt lokal, på lagom avstånd till Visby. Västerhejde bygdegård passar utmärkt för marknader, loppisar, mässor, utställningar och läger. Det finns gott om parkeringsmöjligheter.

Varmt välkommen!

Boka på www.vasterhejde.nu eller ring 0498-26 42 14

SVERIGES
MILJÖ-
VÄNLIGASTE
BILTVÄTT

ÖPPET DYGNET RUNT

Välkommen till vår

GÖR-DET-SJÄLV-TVÄTT

bredvid Återvinningscentralen i Visby

Hos oss kan du smidigt och enkelt tvätta ditt fordon. I våra höga stationsdelar har vi en maxhöjd på hela 3,6 meter.

ENKELT SNABBT BILLIGT MILJÖVÄNLIGT

SERVICENUMMER 0733-70 81 81

tvättadobil.nu

MILJÖVÄNLIG OCH VATTENSNÅL SJÄLVTVÄTT

Vibble Gård

Del 1 av Stig Johanssons text om gårdens historia

Alla Västerhejdebor vet var man hittar Vibble gård, men kanske inte så många är bekanta med dess långa och intressanta historia.

Gården har haft många ägare och flera olika verksamheter har bedrivits där. Om detta har Stig Jonsson skrivit. Stig var chefredaktör på Gotlänningen och bodde tvärs över vägen från Vibble gård. Stig var en av initiativtagarna till bildandet av Västerhejde hembygdsförening 1982. Förutom att vara tidningsman med aktualiteter som sitt gebit var han också historiskt intresserad och publicerade 1970 ett informationshäfte om Vibble gård som man som besökare kunde få med sig därifrån.

VI ÅTERGER HÄR STIG JONSSONS BESKRIVNING AV VIBBLE GÅRDS HISTORIA I TVÅ DELAR.

Första delen följer här, den andra och avslutande delen planeras komma i hösten nummer av Västerhejdekrönikan. Vi återger också illustrationerna som fanns med i Stigs häfte. Håll till godo med detta stycke spännande lokalhistoria!

DETTA ÄR NÅGRA GLIMTAR UR VIBBLE GÅRDS TUSENÅRIGA HISTORIA.

De bygger på tryckta och otryckta källor och någon fantasi därutöver. Författarens förhoppning är att de skall läsas utan stora pretentioner men ändå ge något av atmosfären kring en av Gotlands intressantaste miljöer, Vibble gård som blivit Hantverksgården Vibble.

NAMNET VIBBLE

Liksom andra gotländska gårdsnamn låter Vibble främmande för svenska öron.

Den visar på urgammalt ursprung, där den första delen VI kan syfta på helgedom och offerplats. Men den kan också enligt vad den gotländske forskaren Richard Steffen uppger helt enkelt vara en förkortning på ett mansnamn - kanske gårdens förste ägare.

Den andra halvan i namnet kan vara en förkortning av bol, bostad eller böle, fångelse. Den senare teorin låter onekligen intressantast och ger näring åt sägnerna om nattliga suckar från fångarna i den källare, som finns på gården. Ända in i vårt århundrade var fångcellen orörd, med järnringar inmurade i väggarna och en liten glugg som enda förbindelse med yttervärlden.

BEBYGGELSE

NÄR MÄNNISKOR FÖRST SLOG SIG NER PÅ VIBBLE VET VI INGENTING OM

men fynd från bronsåldern visar mycket tidig bebyggelse. En silverskatt från tiden omkring 1050 berättar att då gav Vibble inte bara levebröd utan också stora rikedomar.

Från denna tid finns inga byggnader bevarade men när vi kommer in på 1200-talet byggdes det fyrkantiga encelliga stenhus, där snickarverkstaden nu är inrymd. Huset ombyggdes omkring 1400 och har sedan förändrats i åtskilliga avseenden.

På baksidan finns nedgången till den förut omnämnda källaren med en vackert portal i gotik. Källarlokalen består av två rum, varav det innersta utgjorde den tidigare omtalade fångelsehålan.

Medeltidshuset tillbyggdes på 1600-talet söderut med ett trähus i två våningar och en vinkel på baksidan. Detta hus som utgjorde gårdens huvudbyggnad stod kvar ända tills det brann ner på 1940-talet.

Den nuvarande huvudbyggnaden är av betydligt yngre datum. Den uppfördes omkring 1800 och har sedan dess tjänat som mangårdsbyggnad.

Vibble var tidigare en förhållandevis stor jordegendom. Den omfattade 517 tunnland och hade under sig fyra torp, en kalkugn, såg och kvarn. Resterna av kalkugnen finns fortfarande bevarade vid nuvarande Kneippbyn. Ekonomibyggnaderna låg öster om landsvägen men är nu helt försvunna. Det enda som idag återstår av jordegendomen Vibble är de forna bostadshusen och den omgivande parken.

KALKINDUSTRI

VIBLES STORHETSTID HÄNGER DOCK INTE SAMMAN MED JORDBRUKET UTAN MED KALKINDUSTRIN

Redan vid mitten av 1200-talet anlades en kalkugn vid Kneippbyn som ända fram till 1905 låg på gårdens ägor. Här pågick kalkbränning mer eller mindre regelbundet fram till mitten av 1800-talet.

KALKEN VID VIBBLE VAR AV MYCKET HÖG KVALITET OCH SÅLDES ÖVER HELA NORRA EUROPA,"

därför att den var den bästa i hela landet, ty den var ganska vit, under fingrar-

na lös som ett puder, utan minsta sand." Det betyget är givet av ingen mindre än Carl von Linne, som bodde ett par dagar på Vibble under sin gotländska resa.

DEN FÖRSTA KALKPATRONEN PÅ VIBBLE VI KÄNNER NAMNET PÅ ÄR NILS MATSSON, SOM VAR GOTLANDS SISTE DANSKE LANDSDOMARE.

Hans gravmonument kan ännu studeras i Visby domkyrka, där han är avbildad med hela sin familj.

Redan 30 år gammal utnämndes Nils Matsson både till landsdomare och tullförvaltare två ämbeten som han innehade ända till Gotland kom under svenskt välde 1645.

Landsdomare var vid denna tid en ämbetsman som tillsattes av danske kungen och hade en lön av 100 riksdaler om året och en skattefri gård. Gården var troligen Vibble.

Sin domaremak utövade han på landstinget vars förnämsta uppgift var att utgöra högsta rättsinstans på Gotland. Som tullförvaltare redovisade han tullmedlen direkt till kungens skattkammare i Köpenhamn Förutom dessa inkomstbringande ämbeten drev Nils Matsson enskild affärsverksamhet och han blev Gotlands förste store kalkbruk-sägare.

tvungades sälja Vibble. Köpare var ingen mindre än Gotlands förste svenske landshövding Åke Hansson-Ulfsparre.

Varför amiralen och landshövdingen köpte Vibble kan man fråga sig. Men ännu mera intressant,

för att inte säga pikant, bör svaret vara på frågan varför han gjorde sig av med Vibble efter ganska kort tid.

Han sålde inte Vibble utan han gav bort gården – och han gav bort den till en artonårig kvinna, Margareta Schröder.

KALK OCH KÄRLEK

ORSAKEN TILL DENNA FURSTLIGA GÅVA KAN MAN NATURLIGTVIS SPEKULERA ÖVER,

men man tar nog inte fel om man spår att det var kärlek med i spelet. Margareta Schröder var nämligen mycket skön och av rättegångsprotokoll att döma också mycket lätt på foten.

Hennes far Marcus Schröder, gifte tidigt bort henne med en Visby-köpmann, men denne hade gång efter annan anledning att klaga på att hon övergav honom för andra män. En av dessa var tydligen landshövdingen, som vid sin avgång tackade på detta sätt.

En annan - men här är källorna betydligt grumligare - påstås har varit hertigen, senare kung Karl X Gustav. Denne besökte vid flera tillfällen Vibble och gjorde affärer i kalk och tjära för sitt slottsbygge i Borgholm.

Sin största kalkugn hade han på S:t Olofsholm på nordöstra Gotland, men han ägde också Vibble och han exporterade kalk dels till Danmark och dels till Danzig, där en köpman som hette Gross genom ett tioårigt kontrakt år 1637 förband sig att avsätta hela Nils Matssons tillverkning.

GENOM SJUKDOM OCH 30-ÅRIGA KRIGETS HÄRJNINGAR KUNDE DOCK INTE GROSS FULLFÖLJA SITT AVTAL

och Nils Matsson förlorade mycket pengar. Värre, för Nils Matsson, var dock att Gotland 1645 blev svenskt. Därmed förlorade han tjänsterna som landsdomare och tullförvaltare och han

MARGARETAS SLUTLIGA ÖDE BLEV DOCK VARKEN EN LANDSHÖVDING ELLER KUNG UTAN EN UNG STUDENT,

Mårten Fries. Han kom 1655 till Gotland som informator. Här träffade han Margareta, som tydligen tröttnat på sina äldre kavaljerer och föll för den betydligt yngre studenten. På våren följande år rymde Margareta för sista gången från sin make.

Drygt två år senare stod denne inför konsistorium i Visby och begärde att få övergiva sin hustru Margareta emedan hon rymt ifrån honom och tagit sig en annan man. Vittnen härtill var två skeppare som efter avlagd ed "berättade sig hava uti Flensburg funnit henne en morgonstund uti sängen med en student, Martin Fries, betygade, att de äro tillhopa vigda i Hamburg, äga barn tillhopa" samt att hon anhållit att skepparen skulle berätta detta för hennes förre man och be denne ta sig en annan hustru.

1660 KOM MARGARETA OCH MÅRTEN TILLBAKA TILL GOTLAND, FICK SÅVÄL VÄRLDSLIGA SOM ANDLIGA MYNDIGHETERS FÖRLÅTELSE

efter en lång rättegång och började driva kalkbränning från Lenna i Slite som de ärvde av Margaretas far. I Slite verkade makarna Fries sedan framgångsrikt i trettiofem år,

DE VILAR NU UNDER EN GRAVHÄLL I OTHEMS KYRKA. "HERRE ÖVER LANDET"

HISTORIEN OM MARGARETA SCHRÖDER ÄR NATURLIGTVIS PIKANT

men betydligt intressantare och av större betydelse för Gotland var hennes far Marcus Schröder. Han var till börden jude och till modersmålet plattysk men dansk undersåte.

Antagligen var han den förste jude i Sverige som haft något att säga till om. Naturligtvis var han kristnad, annars hade det varit omöjligt. Han föddes omkring 1600 och lärde känna Gotland som skutskeppare då han skeppade danska soldater hit och sten från Burgsvik tillbaka till Danmark.

Omkring 1630 flyttade han till Västergarn där han blev hamnfogde, tulluppsyningsman och uppsyningsman för fiskeriet. I dessa befattningar lade han grunden till sin förmögenhet. Minnen från familjen Schröders tid i Västergarn finns fortfarande i kyrkan. I valvet hänger ett votivskepp, ett krigsskepp med kanoner, som han skänkte år 1632. Nio år senare, då han stod i begrepp att flytta till Visby, skänkte han en altaruppsats som ännu finns i kyrkan.

I VISBY BLEV MARCUS SCHRÖDER SNABBT ÄNNU RIKARE.

Han utnyttjade skickligt och fördoms-

fritt det svenska maktövertagandet 1645. Han lånade de svenska trupperna mycket pengar, och rikets herrar uppe i Stockholm skrev till honom och kallade honom "gode vän Marcus Schröder" när de behövde mer kapital. Han lånade ut men skaffade sig privilegier i utbyte. Sålunda fick han 1648 ett sexårigt tillstånd att ensam hålla vinkällare i staden. Han fick också rätt att uppköpa all kronans tjära.

SCHRÖDER OCH HANS PRIVILEGIER OMNÄMNS PÅ FLERA STÄLLEN I EN LÅNG SKRIVELSE TILL DÄVARANDE GUVERNÖREN AXEL SPARRE FRÅN ARVPRINSEN KARL GUSTAV.

Skrivelsen är daterad Borgholm den 12 februari 1653 och arvprinsen hade nyss besökt Gotland, där han träffat överenskommelse med Schröder om att lämna virke och kalk till slottsbygget i Borgholm. Schröder skulle sköta frakterna med egen skuta, och som bevis på arvprinsens ynnest fick han skattefrihet för en gård. Den gården var Vible.

Men någon typisk herreman blev Schröder aldrig trots sina rikedomar och fina vänner. Han kunde stå vid Österport och domdera och hytta åt tullknektarna med sitt spanskrör och gräla om porttullen för ett lass otröskad råg som han tagit in från landet.

Men han krusade heller inte för makten och förnämiteten utan kunde uppträda med stor bestämdhet även mot en sådan potentat som landshövdingen Gustav Baner. Därför förvånar det inte

att han av gotlänningarna kallades "herre över landet".

Så berättades t.ex. att när en av Baners döttrar skulle döpas befanns det att man glömt köpa hem vin. Schröders källare var stängd och han vägrade öppna trots att fru Schröder var med på dopkalaset. Landshövdingen gav då sin hovmästare order att bryta sig in och ta vinet. Schröder stämde landshövdingen ända upp i hovrätten. Landshövdingen blev dock frikänd men hovmästaren fälld.

PÅ VÅREN 1661 FÖRLISTE ETT AV SCHRÖDERS FARTYG VID ÖLANDS OSTKUST. SCHRÖDER VAR SJÄLV MED OCH OMKOM I VÅGORNA LIKSOM LANDSHÖVDINGENS HOVMÄSTARE, SOM VAR MED PÅ SAMMA RESA.

Schröders änka brukade sedan Vible i två år och använde den tidigare fängelsehålan som matkällare.

Att man förde ett stort hus visade en redogörelse från oktober 1654. Då slaktade Schröders till husbehov två oxar, sjutton stutar, sex kor, arton kvigor, tio halvkalvar och sjuttiofem får. Detta väldiga husbehovsslaktande kan dock delvis ha sin förklaring i att avgiften för slaktat kreatur inte var mer än hälften så stor vid husbehov som till avsalu.

SCHRÖDERS SÅLDE 1663 VIBLE TILL BOKHÄLLAREN OCH HANDSKRIVAREN HINDRICH UDDESSON.

Titlarna är finare än de låter och motsvarar ungefär landskamrer resp. landssekreterare. Trots sina befattning-

liv slutade stilenligt. Han körde ihjäl sig med släde på väg till en tacksägelsegudstjänst med anledning av freden i Nystad.

NÄSTA ÄGARE TILL VIBLE VAR LANTJÄGMÄSTAREN HANS JOAKIM KROHN.

Han har gjort sig mest känd som en av dem som brände kalk av murarna till Visborgs slott. Han var förresten den siste, ty dåvarande landshövdingen von der Osten förbjöd kalkbränning på slottet. Den process som detta föranledde vann visserligen Krohn, men eftersom tiderna blivit oroliga anlades 1711 bastionen Skansen just på den plats där Krohn hade sin kalkugn. Resterna av ugnen påträffades vid en utgrävning 1937.

VON DER OSTEN VAR DEN ANDRE LANDSHÖVDINGEN PÅ VIBLE.

Han ägde visserligen inte gården, men eftersom det dåvarande residenset (röda huset mitt emot Stadshotellet i Visby) var obeboeligt fick landshövdingen bo på Vible 1693-94 medan residenset reparerades.

ÖVERINSPEKTÖREN LUNDMARK KÖPTE VIBLE AV KROHNS ARVINGAR ÅR 1739 OCH HANS FAMILJ ÄGDE SEDAN GÅRDEN FRAM TILL ÅR 1780.

FORTSÄTTNING FÖLJER I NÄSTA KRÖNIKA.

ar tvingades han dock sex år senare pantsätta sin egendom till licensförvaltaren Nils Stark. Han var tullförvaltare åt drottning Kristina, som då innehade Gotland som underhållsland efter sin tronavsägelse.

1674 DOG NILS STARK - SEDAN HAN BYGGT DEN TIDIGARE NÄMNDNA HUVUDBYGGNADEN

- och efterlämnar gården till sin änka och åtta omyndiga barn. Trots de många barnen hade fru Stark många friare och den som till sist vann striden var socknens kyrkoherde.

ÄNKAN STARK GIFTER SIG MED PRÄSTEM MÅRTEN LUNDSBERG, SOM VID GIFTERMÅLET ÖVERTOG VIBLE OCH INNEHADE GÅRDEN TILL SIN DÖD 1722.

Mårten Lundsberg var en stridbar präst, som ofta var i blåsväder. En gång anklagades han för att ha uttalat sig vanvördigt om svenske kungen Karl XI och en annan gång fick han böta för att han i sitt hem tillät sin bror att göra en av fru Starks döttrar med barn och vigt paret i kyrkan, trots att bruden nedkom med en son tretton veckor senare.

Detta hindrade dock inte Mårten Lundsberg från att bli både prost och riksdagsman. Den stridbare prästens

Västerhejde skolas solsystem

Vid pennan för klass 5A, Wilda Löf och Nathalie Jutterstedt

*Det började med att vi jobbade med rymden i skolan.
Sen gav vår lärare oss idén att göra ett eget solsystem. Och så blev det.
Allt detta hände före sportlovet.*

I januari, februari började vi prata om att det skulle vara kul att göra ett eget solsystem. Vår lärare visade oss en sida där man kunde se hur stort allt skulle vara i förhållande till varandra. Men innan vi kunde börja med att göra planeterna måste vi ju ha fakta om dem. Så vi byggde en hemsida där vi kunde skriva in all fakta som vi hittade.

Vi delade in oss i grupper där varje grupp fick skriva om en planet i vårt solsystem. En grupp fick också skriva om dvärgplaneten Pluto.

Vi sökte efter information på nätet och i böcker. Sedan skrev vi faktatexter på våran hemsida. När det var gjort gjorde vi qr-koder så att folk kunde besöka vår hemsida.

När allt detta var gjort var det dags att göra planeterna. Vår träslöjdlärare hjälpte oss med det. Vi gjorde skyltar och planeterna är gjorda av termoplast. När alla var klara använde vi Google Earth för att mäta var längs Toftavägen planeterna skulle sitta. Sedan var det bara att åka iväg och placera ut planeterna där de skulle vara. När vi skulle få upp solen fick vår träslöjdlärare klättra upp i ett träd. Det var så solsystemet på Gotland skapades.

KAMPANJ HR COOL
Ta del av våra fantastiska priser som vi har på Mitsubishi Electrics MSZ-HR COOL.

**BE SMART
STAY COOL**

R32
MILJÖVÄNLIGT
KÖLDMEDIUM

**LÅG
LJUDNIVÅ**

**BÄSTA
KOMFORT**

VÄSTERHEJDE ERBJUDANDE
1500 kr rabatt på samtliga luft-luftvärmepumpar från Mitsubishi Electric.

ecodan
LUFT-VATTENVÄRMEPUMPAR

GARANTERAD DRIFT NER TILL -28°C
EXTREMT LÅG LJUDNIVÅ
HÖGRE VERKNINGSGRAD
16 ÅRS TRYGGHET

**MED LUFTVÄRMEPUMPAR FRÅN
MITSUBISHI ELECTRIC**

**SER VI TILL ATT NI HAR
VÄRME PÅ VINTERN OCH
KYLA UNDER SOMMAREN.**

Kampanjerbjudande gäller t.o.m. 30 juni 2020.

0498 - 24 11 29
www.dinvarmepump.se
info@dinvarmepump.se

När fågelholk blev kähphäst

Text Gunnel Fransson. Foto Malin Stenström, Gert Olsson och Kjell Wikström

Ann-Bodil Berggren, som är en iderik person, lyfte frågan på ett styrelsemöte i Västerhejde Hembygdsförening: ”Skulle det inte vara givande att göra ett projekt över generationsgränserna? Kanske fågelholkar!”

Efter en förfrågan riktad till Västerhejde skola kom det sent på hösten ett mail från fritidsledaren Tina Reintz: ”Vi skulle så gärna vilja göra kähphästar tillsammans med er – skulle det vara möjligt?” Visst – vi hade visserligen tänkt oss fågelholkar, men kähphästar lät spännande och kändes mer i barnens intressevärld. Förre hemslöjdskonsulenten Kjell Wikström och jag träffade Tina för att kolla förväntningar och möjligheter. Vi gjorde upp en plan och på nyåret satte vi igång.

FLERA VÄSTERHEJDEBOR TOG DEL I PROJEKTET ”KÄPPHÄST”.

Snickaren Evert Hellgren i Vibble köpte virke och grovsågade hästhuvuden och hoppställningar. Kjell hämtade hasselgrenar från Kuse änge som han skalade och torkade på elementet hemma. Ann-Bodil, Gert och Lennart lovade att hjälpa till.

Tina planerade för barnen och så träffades vi, några vuxna och 6-8 fritidsbarn, sju

torsdagseftermiddagar under våren. Skolans slöjdlärare lånade generöst ut både slöjdsal och verktyg. Med stor entusiasm och iver sågade barnen med figursåg ut hästhuvuden till 11 hästar! De hade tidigare också fått göra tyglar med hjälp av Kjells slingtjaugekonst.

Efter några gånger kom det nya idéer och ritningar från barnen med bland annat mörtor som sågades ut och senare målades med orange färg. Hästarna måste ju ha något att äta! Under det att hästarna målades i olika kulörer blev glädjen stor över att få ge dem namn.

SVARTEN, MIO OCH ALICE, FICK STÅ OCH TORKA I EN PAPPERSKORG.

Vi tvättade fingrar och penslar och insåg att vi inte skulle hinna få färdigt allt. Men vad gjorde det – det fanns ju fler torsdagar.

Föräldrarna, som hämtade sina barn, blev invigda i dagens ivriga arbete. Barnen, som går i ettan och tvåan har inte börjat med slöjd ännu, men fick på det här sättet en försmak och

längtan till det som kommer. Vi pensionärer var bland annat till hands när figursågarna fastnade eller när färgen hamnade på en barnkind.

Vad skall det då bli av Svarten och Mio och alla de andra. Jo, här kommer nog det bästa av allt! De skall, med barnen som ryttare, galoppera, springa och hoppa över färgglada hinder. Med träning kanske de flyger över en meter!

PROJEKTET FINANSIERAS VIA VÄSTERHEJDE HEMBYGDSFÖRENING SOM HAR SÖKT PENGAR

från Gotlands Hembygdsförbunds hyllnings- och minnesfond och här följer en del av motiveringen:

ATT RIDA OCH HOPPA KÄPPHÄST ÄR EN VÄXANDE AKTIVITET I SVERIGE OCH PÅ GOTLAND.

Aktiviteten tilltalar både pojkar och flickor i olika åldrar – en aktivitet de kan göra tillsammans. Kähphästarna skall vara gemensamma för barnen på Fritids i Västerhejde och de skall få tillverka dem själva tillsammans med flera vuxna. Det blir en aktivitet där de får mäta, säga, spika och måla och känna stolthet över resultatet. Projektet ger ett naturligt möte mellan generationer.

DET BLIR HÄSTHOPPSTÄVLING I VIBBLE PÅ NATIONALDAGEN

Förutom hästhoppning på skolgården finns det en önskan från Hembygdsföreningen att barnen skall få visa upp sina färdigheter med hästarna på Nationaldagen som traditionsenligt firas på Vibble gård.”

JO – NI LÄSTE RÄTT!

Vi planerar för en kähphästuppvisning på Vibble gård den 6 juni, svenska flaggens dag! Då hoppas vi att riktigt många kommer och njuter av ett unikt, färgglatt och fartfyllt inslag i firandet! I skrivandets stund har vi ställt in Nationaldagen på grund av Covid 19. Men då gäller inbjudan nästa år!

Då är alla hjärtligt välkomna!

Familjen Andersson och smedlärningar år 1901.
Från Karl Henrik, modern Emma, Axel Emil, Ester, fadern Nils Henrik,
lärningarna Sven Olof Emanuel Pettersson och Carl Robert Björkman

ANDERSON SMIDE

Text Mats-Ola Jespersson.

Det sägs att den siste smeden Karl-Henrik Andersson tyckte att bokstaven S var besvärlig att tillverka, därför blev skyltningen på smedjan så som den ännu är. Smedjan har en lång historia, både som företag och levebröd för familjen Andersson. Om detta och sin del i släktens historia berättar Mats-Ola Jespersson här.

Anderssons Smide i Västerhejde har en historia som sträcker sig åtminstone 120 år bakåt i tiden. Den ursprungliga smedjan etablerades av min morfars far Nils Henrik Andersson i slutet av 1800 talet på tomten bakom nuvarande plats nära där det idag finns villor. Det första fotot på den ursprungliga smedjan lär vara taget 1901, men exakt årtal när verksamheten etablerades har jag inte kunnat hitta uppgifter om än.

NILS HENRIK SOM VAR BÖRDIG FRÅN LÅNGEMÅLA I SMÅLAND kanske ansåg att Amerika var onödigt långt bort eftersom han, liksom många andra smålänningar, sökte sig till Got-

land under den stora utvandringens tid. De uppgifter som gått att få fram ger vid handen att han vid 22 års ålder, i nådens år 1878,

HAN FICK ARBETE SOM DRÄNG PÅ VARPLÖSE I BJÖRKE, där Hushållningssällskapets lantbrukskola var etablerad. När skolan på hösten 1880 flyttades till Suderbys i Västerhejde följde han med och i handlingar därifrån framgår att han kom att arbeta som lärling i gårdens egen smedja.

PÅ NYGÅRDS TRÄFFADE HAN SIN BLIVANDE FRU, pigan Emma Sofia, och första barnet Es-

ter Sofia Henrietta föddes 1888. Andra barnet blev min morfar Henrik som såg dagens ljus i Barlingbo i juni 1891.

DET VAR NÄMLIGEN PÅ STAVA GÅRD SOM NILS HENRIK NU LAGADE REDSKAP OCH HÖLL ÄSSJAN VARM. Jag har inte kunnat hitta årtal för familjen återvände till Västerhejde, men tredje barnet Axel Emil föddes åtminstone här i december 1897.

DET VAR INTE ONT OM ARBETE I SMEDJAN med tanke på hur mycket hästar det fanns i bygden då, det var ju smeden som tillverkade hästskorna och som även var hovslagare. Andra jobb var

tillverkning av källar och vagnar samt allehanda reparationer och att smida beslag, gångjärn och andra byggedetaljer. Huruvida de någon gång också fick dra ut värkande tänder lär jag inte få reda på men det kan ju inte uteslutas. När elektriciteten kom till Västerhejde var det mycket som förenklades. Bälgen till ässjan kunde så småningom ersättas med en fläkt för att nämna något.

NILS HENRIK KUNDE SÅ SMÅNINGOM LÄMNA ÖVER ANSVARET TILL HENRIK. Han hade ju gått i lära sedan barnsben och var väl förtrogen med hur järnet skulle hanteras. Att smida medan järnet är varmt var liksom en självklarhet. Henrik hade före övertagandet också hunnit med flera års arbete hos Ceder-grens mekaniska verkstad i Klintehamn.

I samband med att Henrik återvände till Västerhejde påbörjades bygget av nuvarande smedja och det bör ha varit omkring 1920.

MIN MORFAR HENRIK HADE NU TRÄFFAT HULDA FRÅN BLÄSE och under 20 talet fylldes Båtsman Engels torp av barnskrik från Kalle, Stina och Erik. Min mamma Stina var väl inte i smedjan särskilt ofta, men för Kalle och Erik var det säkert en väldigt intressant omgivning, tids nog och givetvis ganska snart också en arbetsplats.

En historia jag hört från Erik är då mycket skog skulle avverkas i samband med kronans utökning av Tofta skjutfält 1948. Stockarna skulle forslas ut under vintern och många timmerkällar skulle ha medarna järnskodda. Det var synnerligen bråttom och arbetet pågick både dag och natt.

ERIK HAR OCKSÅ BERÄTTAT ATT HENRIK EMELLANÄT FICK HJÄLPA SOMMARGÄSTERNÄ PÅ FRIDHEM, DE SOM TAPPAT BORT SINA RUMSNYCKLAR.

Dom behövde smedens hjälp för att dyrka upp låset. Han hade en egentillverkad smideskrok för detta uppdrag. Sedan skulle låset justeras eller repareras och en ny nyckel behövde tillverkas. För Fridhems räkning utfördes också byggnadssmide.

I SMEDJAN TILLVERKADES OCKSÅ DRAGGAR ÅT FISKARNA VID YGNE SAMT GÅNGJÄRN OCH BESLAG TILL SNICKARNA.

De större gårdarna i socknen, Nygårds, Stenstu och Suderbys, lämnade allt som oftast redskap att reparera vid smedjan. Många är också de fastigheter i socknen som har smidda grindar eller räcken från smedjan. Den första svarven kom in i smedjan i mitten av 40 talet och för att det skulle kunna bli möjligt var man

tvungen att göra den första tillbyggnaden, vilket är den låga delen söderut. Till bostadshuset mittemot smedjan, Båtsman Engels torp, hör även lite jord och skog. Det var självhushåll förstas men även grödor för avsalu såsom sparris till Klintebys konserverfabrik.

BAKOM SMEDJAN, DÄR DET IDAG FINNS TVÅ VILLOR, LÅG EN MINDRE LAGÅRD DÄR FAMILJEN HÖLL KOR OCH HÖNS.

Med stigande ålder fick Henriks intresse för konstsmide och träslöjd allt mer tid och åtskilliga är de alster som han färdigställde. Det var enligt Erik mycket populärt med smidda ljusstakar och sirliga eldställ under 40 talet.

JAG VAR TIO ÅR GAMMAL DÅ MIN MORFAR LÄMNADE DET JORDISKA och det var med stor sorg vi tog emot det beskedet. Vem skulle nu tälja armborst, göra sälppipor och kasta varpa med mig och mina bröder?

Min morbror Erik hade lämnat Gotland och kvar för att driva smedjan vidare var Kalle. Nu kom det inga hästar för att bli skodda men fortfarande många redskap och vagnar från närliggande gårdar. Kronan behövde hjälp ganska ofta, det kunde ju hända något med fordonen i förflyttningen mellan Visborgsslätt och skjutfältet.

Ässjan gick fortfarande varm, men det var annan utrustning som blev mer flitigt använd.

Karl Henrik Andersson, ägare av Anderssons smide 1988. Foto: Karl-Rickard Berggren

VAGNAR TILLVERKADES, GRINDAR SMIDDES, PUMPAR LAGADES OCH PLOGSPETSAR SVETSADES.

Arbetsuppgifterna var lika ofta utanför som i smedjan för Kalle. Men smedjan var för liten nu när maskinerna blev större vilket föranledde tillbyggnad i omgångar. Under en tid på 70 talet var det också bilverkstad och lackering där.

KALLES SISTA HAMMARSLAG MOT STÅDET VAR 1990, då var det kronan som hade beställt reparationer av stridsvagnshinder, och när han dog samma år fanns det ingen i släkten Andersson som kunde föra traditionen och hantverket vidare.

Min bror drev smedjan vidare i början av 90 talet en kort period, men därefter har det bara varit ren hobbyverksamhet med lite bilreparationer och enklare svetsjobb. Närheten till skolan ledde så småningom till att kommunen hyrde in sig och skolans vaktmästare hade fordon och redskap där under många år.

På fotot från 1901 finns det två smedlärningar med och ett flertal efterföljande lärlingar har det varit under årens lopp. Erik minns att en av dom sista lärlingarna hette Karl Gustav Sandgren och att han bodde vid Stenstu.

Klucku tei eller otendag?

Varje dag fyller vi den lilla butiken på Södertorg med godsaker. Vad sägs om nygräddade frukostbullar och kaffebröd till morgonfikat? I disken hittar du allt från färdiga smörgåsar till kondisbitar av högsta kvalitet. Och du, missa inte våra goda bakelser och tårter. Du kan även sitta ner i vår servering och prova vårt ekologiska och rättvisemärkta kaffe. Varmt välkommen in till oss – vare sig det är klucku tei eller otendag.

Konditorgesäll Joakim Ahrling

**Butiken i bageriet
i Hunnelund**

Vi har öppet tisdag – fredag 6 –12,
lördagar 7³⁰ – 10.

Välkomna, Sarah & Jockel!

Bröd Boden

SÖDERTORG OCH HUNNELUND

Öppettider Södertorg Vardagar 06³⁰–17⁰⁰
lördagar 07³⁰–15⁰⁰. Telefon 21 07 33.

Vibble Kvarterskrog

Nya ägarna Angelika & Mendo
hälsar Er mycket välkomna
till vår inne & ute servering.

Kvarterskrogen där du äter och dricker gott med fullständiga rättigheter. Vi har över 40 olika pizzor, kebab, falafel, barnmeny, sallader och a la cart rätter.

0498 26 41 00

Ring och beställ din hämtmat. Öppet alla dagar. Toftavägen 127.

Din kompletta bilskadeverkstad

Med över över 30 år i branschen erbjuder vi försäkringsbolag, företag, verkstäder, privatkunder samt offentlig-sektorn, ett snabbt och rationellt arbete med hög auktoriserad kvalitet.

Nu ökar vi effektiviteten ytterligare med vår nya stora bilskadehall.

Boka skadebesiktning.

David Johansson.

Tel: 0498 26 48 74 eller 0735 08 24 34

E-post: david@vasterhejdebilskador.se

Toftavägen 176, 622 61 Visby

info@vasterhejdebilskador.se

www.vasterhejdebilskador.se

Miljövänlig lackverkstad

Avancerad plastverkstad.

Bilglas och stenskottlagning

Vi lackar inte bara bilar

Bedriver internationell dragracing

Lack

Utställning

Kund-mottagning

Glas & Plåt

Motor

För uthyrning:
Kontor, verkstad och lager

Gym

VÄSTERHEJDE Bilskador AB

Mordhögar och brottkanter

Text och foto Gert Olsson

Det som kan låta väldigt dramatiskt behöver inte alls vara det. I höstnumret 2019 av Västerhejdekrönikan efterlyste vi uppgifter om en kalkugn i närheten av Sionkorset, i den så kallade Kalkugnshagen.

Bosse Svensson, som bor i området, var orolig för vad som skulle hända med ugnsruiinen om de byggplaner som finns i närheten skulle bli verklighet. Vid kontroll med Länsstyrelsen visade det sig att ugnen, om det nu var en sådan, inte fanns registrerad på några arkeologiska eller andra kartor. Inte dokumenterad på annat sätt heller. Endast de närboende visste om att den fanns.

Planerna för området fick Länsstyrelsen att beställa en arkeologisk undersökning av platsen. Den utfördes av arkeologen Johan Norderäng och inleddes med kart- och arkivsökningar. De visade att det område som i dag kallas Kalkugnshagen tidigare benämndes Kalkugnsskogen på en karta från 1815. Ugnen måste alltså vara äldre än så. Vidare arkivstudier gjorde det troligt att den kommit till någon gång under perioden 1752 till 1815.

EN STOR INVENTERING AV GOTLÄNDSKA KALKUGNAR GJORDES UNDER ÅREN 1929 TILL 1931, men "vår" ugn i Västerhejde lyckades undgå upptäckt och finns således inte dokumenterad där heller.

Vid Norderängs fältinventering vid Sion, som genomfördes i höstas, slog han fast att det mycket riktigt rör sig om återstoderna av en kalkugn, en kalkugn med mordhögar dessutom. Det låter ju riktigt spännande och inte så lite ruskigt.

FACKUTTRYCKET "MORDHÖG" ÄR HELT ENKELT BENÄMNING PÅ RESTER AV KALKSTENSSLAGG SOM HAR LAGTS UTANFÖR UGNEN.

I anslutning till kalkugnen konstaterade man också att det i dess omedelbara närhet finns tydliga spår av kalkbrytning i form av brottkanter till en synlig längd av totalt 210 m. Inte heller denna upplysning var särskilt bloddrypande. Kalkbrytningen har omfattat ett område på ungefär 1500 m².

DET ROLIGA ÄR DOCK ATT VI NU KAN PÅSTÅ ATT DET FINNS TRE GAMLA KALKUGNSRUINER I VÄSTERHEJDE,

förutom denna i Kalkugnshagen också den vid Kuse gård. Den tredje och säkert mest kända finner man under kullen precis innanför infarten till Kneippbyn.

Vibble gård och Vibble kapell

Navet i Stenkumla församling.

Här är det många aktiviteter av olika slag för alla åldrar.

Bland annat firar vi mässa varje onsdag kl. 9.00 och någon form av gudstjänst nästan alla söndagar. Välkommen!

Lokalen i Vibble gård går att hyra.

För mer information besök gärna vår hemsida www.svenskakyrkan.se/stenkumla eller gilla oss på Facebook!

Det går också bra att kontakta expeditionen på telefon 0498-262055.

Svenska kyrkan
STENKUMLA FÖRSAMLING

Lösöreauktion vid Kuse i Västerhejde.

För hundra år sedan, måndagen 22 mars 1920, kunde man i Gotlands Allehanda läsa följande annons (men vet någon vad "ett par Alar" är?):

Onsdagen den 24 mars från kl. 12 m. låter herr Oscar Molin, Kuse i Västerhejde på grund av egendomens försäljning genom offentlig auktion försälja:

Kreatur: 4 st. hästar, därav 1 vallack 15 år, 1 utmärkt fölsto 10 år samt 2 halvardenner, ungsto 2 år och unghäst 1 år, 4 st. goda mjölkkor, därav 1 kalvfärdig denna månad, 1 st. 7 mån. kvigkalv 1 st. dräktig sugga, 2 st. 5-mån. .grisar, 3 st. ankor, 20 st. höns och några kaniner.

Kör & åkerbruksredskap: 1 st. ny lastdragare, arbetsvagn, resslåde, 1 par ar-

betskalkar, foder- & vedhäckar, sättare, vänd & spetsplogar, järnharv (60-pinn.), fjäder-, slät- och klösharvar, dragkärra, 1 par Alar, släpsko ni. kätting, hästräfsa, svängliar och 2 st. hästfilar.

Diverse: 1 st. ny hackelsemaskin, ny decimalvåg m. vikter, gräsklippningsmaskin, 2 st. vattenfat, örven o. liar, yxor, spadar, skyfflar, hö- o. gödselgafflar, räfsor, bethackor, vatten- och

mjölkkärl, röj- och trädgårdssaxar, köttina, kaninhus, ett parti potatis, samt 2 st. sängar m.m.

Betalningsanstånd lämnas godkände inropare till den 7 nov. 1920, andra, betala kontant, fler Vid anfordran.

Tåg avgår från Visby till Högklint kl. 11,15 f. m.

Visby 1 mars 1920. Birger Sedelins

Bikkingkäula

Text Bosse Carlgren

Under uppslagsordet böckling-kula i Gotländsk Ordbok finner jag en uppteckning från Fårö gjord av Per Arvid Säve. Även brodern Carl har tydligen varit med och hört ordet bikkingakäula, femininum. med betydelsen:

GROP I JORDEN

Hvari böckling rökes; ner vid stranden; en god aln djup, stundom stensatt; eldas med fururucka (af rotvid) tallkunningar, någon gång torrt enrise. Strömming och flundror (ja, små torsk) hängas på spjut eller järntråd öfver kulan, hvilken täckes med bräder och ylletrasor, tills fisken blir lagom brun.

I Ordbok över Laumålet på Gotland finns också ordet, men med en ordform som stämmer mer med gutamålet på storlandet. Det är Matthias Klintberg som upptecknat ordet via ett av Fäi-Jakås (Jakob Karlsson, Fie i Lau) många brev. Här är ordet först skrivet med landsmålsalfabetet, som jag inte kan härma på min dator, men så här kan man överföra det till våra bokstäver: bäckingkäulå femininum. I Fäi-Jakås brev användes inte en lika ljudenlig stavning, han skrev bäcking. Så här står det:

GROP ELLER DYLIKT DÄR MAN RÖKTE STRÖMMING.

"De finns int någon sum räikar bäcking, u de finns häldar int någon bäckingkäulå." / JK

BOSSES TILLÄGG:

Tänk på att bikkingakäula är det typiskt fåröiska ordet. Större delen av Gotlands gutamålstalande skulle snarast säga bäckingkäule eller, som i Lau, bäckingkäulå.

Vi längtar efter sommar, bad & bus!

Kneippbyn Resort kommer att öppna upp i sommar. Vi tar vårt ansvar och följer noga Folkhälsomyndighetens rekommendationer i Corona-tider. Därför vet vi ännu inte riktigt vilket datum vi kommer att öppna Sommar- & Vattenland. Vår hemsida www.kneippbyn.se är alltid uppdaterad. Så fort situationen förändras är det där du hittar den senaste informationen. Välkommen!

Håll ut - det blir en sommar!

Årets nyheter på Sommarland!

Nyhet! ✨

Vi byter ut den tidigare aktiviteten "Apan" mot en ny hisnande uppskjutsupplevelse för hela familjen. I det 11 meter höga snurrande tornet med utsikt över hela nöjesparken hissas du sakta upp för att sedan falla fritt mot marken.

Varning!
Det kan kittla skönt i magen!

Nyhet! ✨

Vi presenterar "Storm", en omtumlande, snurrande båtresa på havets vågtoppar, en ny attraktion som de lite yngre äventyrslystna barnen kommer att älska.

De nya attraktionerna ingår som vanligt i nöjesparksentrén och säsongskortet. Bilder ovan är illustrationer.

Säsongskort - Barnens favorit! Bad och bus hela sommaren. Kortet finns att köpa på www.kneippbyn.se/boka

Våra utomhusaktiviteter är redan öppna!

Passa på att prova våra populära Padel och Tennisbanor, de bokas på matchi.se
Träna utan trängsel i vårt fina utegym.

Kneippbyn

RESORT VISBY

0498-29 61 50 | www.kneippbyn.se

MÄNNISKAN OCH MÖTET ÄR I CENTRUM FÖR VISBYMÄKLARNA

Doften av nybryggt kaffe är påtaglig när vi slår oss ner vid bordet. Genom fönstret skimtar en blekblå januarihimlen utanför visbymäklarnas kontor på Östercentrum. Sedan augusti 2012 har Jörgen Andersson och Anders Larsson drivit företaget som en oberoende mäklartjänst. Vid den tidpunkten bröt de sig loss från en stor kedja för att få fria tyglar och slippa känna sig låsta när de ville utveckla mäklartjänsten i en mer personlig riktning.

Tillsammans med Jessica Hallgren och Anna Skoggren utgör de numer en kvartett. Deras gemensamma devis är i stora delar det som Jörgen inleder med att säga:
– Varje uppdrag är personligt, varje uppdrag är betydelsefullt. För oss är det oerhört viktigt att se människan, inte objektet.

ETT RIKTIGT SERVICEYRKE

På Gotland är det ganska tätt mellan mäklarna. Visbymäklarna tror på att sticka ut genom engagemang och personlighet, inte genom större kontor, eller fler anställda.
– Vi vill vara flexibla, personliga och kunniga in i minsta detalj, menar de. De återkommer till det där med att ta sig tid. Att kärnan är att vara genuint intresserade.

– Jag vågar nog säga att vi är duktiga på det. Vi har inte ett försäljningsyrke, utan ett serviceyrke, noterar Jörgen.

– Visst kan vi visa statistik på att vi ser till att den som anlitar oss får väldigt bra betalt och att vi har en snabb omsättningstid på bostäderna, men viktigast av allt är att vi får goda omdömen, att kunder återkommer till oss både en och flera gånger, säger Anders.

MER ÄN REKO HOS RECO

Det finns många sätt att använda statistik och många olika verktyg som mäter och redovisar fastighetsmäklarnas framgång.
– Vi försöker vara försiktiga med att använda mer eller mindre pålitliga fakta, konstaterar Anders.

Men hos Reco, Sveriges största oberoende omdömessajt för företag av alla möjliga slag, får visbymäklarna ett superbetyg. På Reco fyller kunder själva i omdömen och kommentarer. Under 2019 fick visbymäklarna 95 kundrekommendationer med ett betyg som är så snuddande nära absolut maximum man kan komma, nämligen 4,97, där 5,0 är maximala poäng. Det är bäst på Gotland!
– Det där är jättekul, men det absolut viktigaste är att jag känner att min kund är nöjd och att vi haft en bra dialog, tycker Jessica.
– Det fina med det här jobbet är just att träffa människor och hjälpa dem i den situation de befinner sig. Det blir många fina och minnesvärda möten, fyller Anna i.

HEM ÄVEN FÖR DE SVAGASTE

Engagemanget för de svaga i samhället är en annan sak som visbymäklarna ser som en del av kärnan i verksamheten. På hemmaplan skänker man kontinuerligt en del av omsättningen till natthärbärgat Birkagården. Och ute i världen har man bland annat köpt nödbostad till flyktingar via UNHCR.
– Kopplat till vår vardag försöker vi hjälpa till med det vi kan och något som är relaterat till boende och hem. Det är viktigt att hjälpa dem som behöver hjälp – både i jobbet och vid sidan av, avslutar Jörgen och Anders.

Text & foto: Nicka Hellenberg
(nicka@hellenberg.se)

visbymäklarna

ÖSTERVÄG 15, 621 45 VISBY
TEL. 0498-20 88 90 WWW.
VISBYMAKLARNA.SE